

KÜRT PARTİ VE ÖRGÜTLERİ ŞEMASI

PKK (Kürdistan İşçi Partisi)

HÜDA-PAR (Hür Dava Partisi)

PYD (Demokratik Birlik Partisi)

KDP-S (Suriye Kürdistan Demokrat Partisi)

Bz

KYE

PKK: 1978'de kurulmuş, 1984'te silahlı çatışmalara başlamıştır. Irak'ın kuzey bölgesindeki Kandil Dağı ve çevresinde konuşlanan örgütün 6,000 ile 10, 000 arasında değişen sayıda silahlı üyesi olduğu tahmin edilmektedir. Çatışmalar daha çok Türkiye'nin doğu ve güneydoğusunda yaşanmaktadır. 1990'lı yıllar silahlı çatışmaların yoğun olarak yaşandığı ve 30,000 civarında insanın yaşamını yitirdiği yıllar olmuştur. Örgüt lideri Abdullah Öcalan 1999'dan beri İmralı cezaevinde bulunmaktadır. 2013'te başlayan çözüm süreci ile birlikte silahlı çatışmalar durmuştur.

KDP: Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin (IKBY) en geniş tabanlı yasal partisidir. 2013'te gerçekleştirilen Kürdistan Bölgesi parlamento seçimlerinde %38 oy alarak birinci parti olmuştur. Oylarının çoğunluğunu Kürt Bölgesi'nin kuzeyinden almaktadır. KDP lideri Mesud Barzani aynı zamanda Kürdistan Bölgesi başkanlığını da yürütmektedir. Partiyeye bağlı silahlı peşmerge gücü de bulunmaktadır.

KYB: IKBY'nin geniş kitleye sahip ikinci partisidir. Oylarının çoğunluğunu Kürt Bölgesi'nin güneyinden almaktadır. KYB lideri Celal Talabani, iki dönem Irak Cumhurbaşkanlığı görevini yürütmüştür. Talabani'nin sağlık problemleri nedeniyle aktif siyasetten çekilmesi parti içi çekişmelere neden olmuştur. Partiyeye bağlı silahlı peşmerge güçlerinin sayısının 20,000 olduğu iddia edilmektedir.

Bzutnewey Goran: 2009 yılında KYB'den ayrılarak kurulmuştur. Kısa sürede kitle kazanmayı başarabilmiştir. Nisan 2014'te gerçekleşen vilayet seçimlerinde KYB'nin kalesi olarak nitelendirilen Süleymaniye'de birinci parti olmuştur. Kürdistan Bölgesi hükümetine ilk kez 2014 yılında katılmıştır. Partiyeye bağlı silahlı peşmerge gücü bulunmamaktadır. Peşmerge Bakanlığı bu partiye verilmiştir.

PYD: PKK ile ideolojik bağlara sahiptir. Abdullah Öcalan'ın demokratik özerkliğe dayalı çözüm modelini savunmaktadır. Merkezi ve disiplinli bir örgütlenme modeline sahiptirler. PYD militanlarının

PJAK (Kürdistan Özgür Yaşam Partisi)

KPD-İ (İran Kürdistan Demokrat Partisi)

KDP (Kürdistan Demokrat Partisi)

utnewey Goran (Değişim Hareketi)

B (Kürdistan Yurtseverler Birliği)

çoğunluğunu oluşturduğu YPG askeri gücünün sayısı 35.000 civarındadır. IŞİD'in Kobani saldırıları üzerine YPG dünya kamuoyunun gündemine gelmiştir. Özellikle kadın savaşçıları dünya kamuoyunun dikkatini çekmektedir.

KPD-İ: 1945'te İran'da kurulmuştur. Sosyalist Enternasyonal üyesidir. İçinde Kürt Bölgesi'nin tanımlandığı Demokratik Federal İran Cumhuriyeti tasavvuruna sahiptir. IŞİD'in Şengal bölgesindeki saldırılarında silahlı güçleri Irak Kürt Bölgesi'ne geçip IŞİD ile çatışmıştır.

PJAK: PKK ile ideolojik bağlara sahip olan PJAK, 2004 yılında kurulmuştur. PKK'nın çatı örgütü olan KCK yapılanmasının üyesidir. Partini silahlı kanadı HRK, 2004'ten itibaren İran rejim güçleriyle çatışmaya başlamıştır. Çatışmalar daha çok İran'ın Kürdistan Eyaleti'nde yoğunlaşmıştır. 2011'de İran güçleri ile girdiği çatışmalara son vermiştir.

KDP-S: Irak Kürdistan Demokrat Partisi'nin Suriye koludur. İrili ufaklı birçok siyasi parti veya hareket KDP-S etrafında toplanmaktadır. Suriye Kürt Bölgesi'nde PYD ile çekişme yaşamaktadır. PYD tarafından yönetimden dışlandığını iddia etmektedir. Kobani saldırıları sonrası PYD ve nüfuzlu olduğu gruplarla Duhok anlaşması imzalamıştır. Anlaşmaya göre yönetimin %40'ı KDP-S ve yakın gruplarına %40'ı PYD ve yakın gruplarına %20'si ise bağımsız partilere verilmiştir.

HÜDA-PAR: 2013 yılında Türkiye'de kurulan HÜDA-PAR kadrolarının eski Hizbullah üyesi olmaları dolayısıyla sürekli Hizbullah ile anılmaktadır. 1990'lı yıllarda PKK ile Hizbullah arasında yaşanan çatışmaların izleri, söylem bazında hala devam etmektedir. 2014 yılında gerçekleşen yerel seçimlere katılan parti, Türkiye genelinde %0,2 ile 90.000 civarında oy almıştır. Oylarının çoğunluğunu Batman, Bitlis ve Diyarbakır'dan almıştır.